

CONSILIUL SUPERIOR AL PROCURORILOR

Republica Moldova, municipiul Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt, 73
website: www.csp.md tel: (+373) 022-828-501 e-mail: aparat@csp.md

19 iunie 2024 nr.5/1-01d/24-1337

La nr.03/5374 din 11.06.2024

Domnului Stanislav COPEȚCHI
Secretar de stat al Ministerului Justiției

Stimate domnule secretar de stat,

Proiectul de hotărâre cu privire la aprobarea proiectului de lege pentru modificarea unor acte normative (*aspecte organizatorice privind sistemul judecătoresc și Institutul Național al Justiției*), înregistrat cu număr unic 384/MJ/2024 și remis pentru avizare repetată, a fost înregistrat în circuitul instituțional, însă în virtutea circumstanțelor obiective nu a fost posibilă aprobarea unei viziuni a plenului, motiv din care remitem punctul de vedere formulat, la subiect, prin prezenta scrisoare.

Urmare a examinării proiectului de lege de referință, precum și a materialelor anexate, remarcăm că o mare parte din propunerile și recomandările înaintate de Consiliul Superior al Procurorilor¹ au fost luate în considerație de către autorul proiectului, or doar prin menținerea rolului proactiv și prin efort comun al tuturor părților interesate se va asigura un înalt nivel al calității cadrului normativ național.

Totodată, au fost identificate unele modificări legislative introduse în urma procesului de consultare și avizare cu alte autorități, care nu au constituit obiect de examinare la etapa de avizare inițială de Consiliul Superior al Procurorilor, modificări analizate *infra*, prin prisma competențelor instituționale.

Art.V Legea nr.152/2006 privind Institutul Național al Justiției

Se propune completarea art.26 cu alin.(7¹) prin care se fac clarificări referitoare la obținerea statutului de absolvent al Institutului de către audienții a căror medie generală, exprimată până la sutimi este mai mare sau egală cu 8,00, însă, s-a omis reglementarea situației juridice și a consecințelor corespunzătoare neobținerii mediei generale indicate de către audienții cursurilor de formare inițială. Or, potrivit prevederilor art.27 alin.(2) din proiect, este obligat să restituie bursa achitată pentru perioada formării, doar absolventul Institutului, nu și audientul cursului de formare inițială, care nu a dobândit acest statut.

În parte ce ține de restituirea bursei achitate pentru perioada formării inițiale și anume, în cazul în care absolventul Institutului a activat în funcția de judecător și procuror sau în serviciul public mai puțin de 3 ani, considerăm judicioasă înlocuirea serviciului public cu funcțiile de demnitate publică, din considerentul că atât funcția de

¹ Hotărârea Consiliului Superior al Procurorilor nr.1-150/2024 din 21.05.2024

judecător, cât și funcția de procuror fac parte din categoria de funcții, în condițiile Legii nr.199/2010.

Mai mult, nu putem reține argumentul invocat de autorul proiectului, precum că amendamentul în speță va stimula absolvenții Institutului Național al Justiției să nu plece în sectorul privat, deoarece nu se pot egala standardele și spectrul atribuțiilor funcțiilor de judecător și procuror, precum și pregătirea specializată pentru exercitarea acestor funcții cu cea de funcționar public. Decizia pentru admiterea la Institutul Național al Justiției vizează dorința și intenția audientului de a accede în funcția de judecător și procuror, fiind o decizie asumată cu consecințele corespunzătoare. Cheltuielile achitate din bugetul de stat pentru pregătirea audiențelor Institutului Național al Justiției nu pot fi comparate cu cele suportate pentru pregătirea funcționarilor publici, având în vedere că instruirea viitorilor judecători și procurori se realizează de Institutul Național al Justiției, instituție publică cu autonomie administrativă, care nu face parte din sistemul național de învățământ și educație ce realizează formarea inițială și continuă a persoanelor care activează în sectorul justiției.

La art.27 propunem completarea dispoziției alin.(2¹) cu referință la necesitatea prezentării confirmării achitării bursei, pentru a asigura claritate procedurilor administrative în vederea participării la concursurile organizate de Consiliul Superior al Procurorilor. Ar prezenta un anumit grad de dificultate pentru Aparatul Consiliului (n.a. care *de facto*, realizează exercițiul de înscriere în Registrul candidaților) să determine faptul achitării bursei în bugetul Institutului, în lipsa unei confirmări corespunzătoare, altfel încât candidatul să-și poată valorifica dreptul de a participa la concursurile organizate de Consiliu.

Art. VII Legea nr.3/2016 cu privire la Procuratură

În punctul de vedere instituțional exprimat la etapa avizării inițiale, Consiliul Superior al Procurorilor a reiterat despre neconcordanța cadrului normativ în partea ce se referă la verificarea specializată realizată de către Autoritatea Națională a Integrității în privința candidaților la funcția de procuror în temeiul vechimii în muncă. *In concreto*, Autoritatea Națională de Integritate nu poate verifica dacă există dubii cu privire la proveniența averii sau corectitudinea declarării averii și a intereselor personale de către candidații la funcția de procuror în temeiul vechimii în muncă și, respectiv, Consiliul Superior al Procurorilor nu poate obține informații relevante profilului etic și de integritate al candidaților în concursurile de numire pe post, deoarece respectiva categorie de candidați nu sunt subiecți ai declarării averii și a intereselor personale în sensul art.3 din Legea nr.133/2016.

Drept urmare, autorul proiectului la art.22 alin.(3) din Legea nr.3/2016 a exceptat candidații care potrivit legii nu sunt subiecți ai declarării averii și a intereselor personale, adică candidații la funcția de procuror în temeiul vechimii în muncă, de a fi supuși exercițiului de verificare realizat în virtutea competențelor legale de Autoritatea Națională de Integritate.

Soluția identificată de autorul proiectului nu vine să remedieze problema sesizată, or Consiliul Superior al Procurorilor continuă să fie limitat în aplicarea instrumentelor puse la dispoziție de legiuitor în cadrul derulării procedurilor de selecție

în concursurile de numire pe post.

Așadar, din perspectiva necesității asigurării standardelor unice de accesare în funcția de procuror aplicabile atât absolvenților Institutului Național al Justiției, cât și candidaților în temeiul vechimii în muncă, Consiliul Superior al Procurorilor nu susține modificarea art.22 alin.(3) astfel după cum este redactat în proiect.

Într-o altă ordine de idei, autorul proiectului de lege intenționează completarea art.77 cu alin.(4¹) din Legea nr.3/2016, stabilind posibilitatea exercitării mandatului de membru al Consiliului Superior al Procurorilor de către membru supleant, pentru perioada suspendării titularului acestuia sau în cazul absenței motivate de la serviciu, timp de mai mult de 1 lună. Potrivit notei de fundamentare, argumentele invocate pentru justificarea amendamentului de referință, vizează necesitatea asigurării unor ședințe lucrative ale organului de autoadministrare al procurorilor.

Consiliul Superior al Procurorilor consideră că propunerea de *lege ferenda* în speță prezintă multiple îngrijorări și nu poate fi, conceptual, susținută.

Această constatare derivă ferm din însăși natura juridică a instituției detașării, care implică numeroase operațiuni administrative atât din partea Procurorului General, cât și a Consiliului Superior al Procurorilor. Procurorii aleși în calitate de membri ai Consiliului Superior al Procurorilor se detașează din funcția deținută pe durata exercitării mandatului, care este de 6 ani. Funcția din care se detașează procurorul se vacantează, urmând a fi ocupată în ordinea general stabilită. Calitatea de membru al Consiliului încetează de drept în cazurile exhaustiv stabilite în art.76 alin.(1) din Legea nr.3/2016, iar în cazurile expres indicate persoanei respective i se acordă funcția deținută până la detașare dacă aceasta este vacantă sau, cu consimțământul ei, i se acordă o funcție echivalentă sau altă funcție de procuror vacantă, cu excepția funcției de procuror-șef.

Mai mult, exercitarea mandatului de membru al Consiliului atrage și anumite restricții, astfel încât, pe durata mandatului, precum și timp de 6 luni după încetarea acestuia, membrii Consiliului Superior al Procurorilor nu pot participa la concursuri pentru numire sau promovare în funcții de procuror, inclusiv în funcția de Procuror General.

Detașarea din funcția de procuror se realizează prin ordinul Procurorului General, procurorul fiind obligat să transmită toate dosarele și materiale aflate în gestiunea sa potrivit metodologiei de specialitate, a dispozitivului securizat de creare a semnăturii electronice, precum și să depună declarația de avere și interese personale și declarația pe venit la Serviciul Fiscal de Stat. Din partea Consiliului Superior al Procurorilor se operează modificările de rigoare în schema de personal, prin stabilirea cuantumului de plăți salariale, având în vedere că membrii organului de autoadministrare sunt salarizați din bugetul instituției potrivit grilei corespunzătoare.

Cu alte cuvinte, detașarea procurorului din funcție are ca efect scoaterea acestuia din circuitul instituțional aflat sub jurisdicția Procurorului General, care din perspectiva relațiilor de muncă acționează în calitate de angajator, atrăgând drept consecințe majore vacantarea funcției ocupate și aplicarea restricțiilor opozabile mandatului de membru al Consiliului Superior al Procurorilor.

Prin urmare, intervenția membrului supleant pe perioada deținerii mandatului de către titular chiar și pentru perioada suspendării sau a absenței motivate mai mult de 1 lună, contravine, în esență, naturii juridice instituției detașării în Consiliul Superior al Procurorilor.

Totodată, în aceste circumstanțe este creată aparența unor premise juridice favorabile pentru luarea, eventuală, a unor decizii conjuncturale de către plenul Consiliului Superior al Procurorilor la care va participa membrul supleant, ceea ce este inacceptabil. Dincolo de cele menționate, punem în evidență că procurorul ce va asigura interimatul calității de membru al Consiliului, chiar și pentru o perioadă de 1 lună (n.a. – *ipoteza în care nu va funcționa o detașare clasică, urmând ca procurorul supleant să participe doar la ședințele Plenului*), nu va beneficia de garanțiile de independență și imparțialitate pe care legea le oferă titularilor funcției, or acesta este în subordinea directă a Procurorului General.

Unicul argument invocat pentru susținerea amendamentului propus pentru alin.(4¹) din art.77 este garantarea caracterului lucrativ al ședințelor Consiliului, argument considerat insuficient, or legiuitorul a prevăzut un mecanism juridic pentru asigurarea caracterului deliberativ al ședințelor acestui organ colegial – cvorumul de 2/3 din membri.

În lipsa unei justificări întemeiate pe studii academice și analiza practicii internaționale pe această dimensiune, a unor discuții și consultări veritabile, Consiliul Superior al Procurorilor este în imposibilitate de a susține conceptual acest amendament.

Art.IX Dispoziții finale și tranzitorii

Potrivit alin.(1) se stabilește intrarea în vigoare a prevederilor proiectului de lege examinat la data publicării în Monitorul Oficial, cu excepția reglementărilor ce țin de instruirea continuă a inspectorilor. Examinând dispoziția în speță, sesizăm că referința la art.VII pct.4 este una greșită, întrucât aceasta se referă la completarea art.70 alin.(1) cu lit. f) și vizează competența Consiliului Superior al Procurorilor de delegare a persoanelor indicate în vederea participării la seminare, conferință, cursuri de instruire și deplasări în interes de serviciu.

Referitor la intenția autorului proiectului de a transmite, până la numirea în funcție a 2/3 din membrii Colegiului de disciplină și etică, exercitarea competențelor acestuia către Consiliul Superior al Procurorilor, menționăm că aceasta nu este acceptată din mai multe considerente.

Prin efectele Legii nr.200/2023, mandatul membrilor Colegiului pentru selecția și cariera procurorilor și ai Colegiului pentru evaluarea performanțelor procurorilor (din subordinea Consiliului Superior al Procurorilor) au încetat de drept. Cu referire la mandatul membrilor Colegiului de disciplină și etică nu a fost prevăzută nici o normă specială, respectiv, aceștia și-au continuat activitatea de bază.

Totodată, se reține că activitatea Colegiului de disciplină și etică este interdependentă de activitatea Inspecției procurorilor, care, prin efectul aceleiași legi, Legea nr.200/2023, a fost transferată funcțional în subordinea Consiliului Superior al Procurorilor (din subordinea Procurorului General).

Astfel, se notează că începând cu data de 02.10.2023, de când și-a încetat activitatea *de jure* Inspecția procurorilor din subordinea Procurorului General și până la ziua corespondenței în speță, Consiliul Superior al Procurorilor nu dispune de o Inspecție a procurorilor funcțională, fiind angajați 3 inspectori din cei minim 4 prevăzuți de lege pentru a putea demara activitatea.

Pe această dimensiune este important să menționăm că Consiliul Superior al Procurorilor a depus toată diligența necesară și procedurile administrative ce țin de recrutarea inspectorilor fiind în derulare.

Respectiv, așa cum s-a menționat mai sus, chiar dacă o normă legală expresă referitoare la suspendarea/încetarea activității Colegiului de disciplină și etică nu există, acesta nu și-a putut continua activitatea în plen pe motivul inexistenței unei Inspecții a procurorilor funcțională, or, se reiterează, că, potrivit cadrul normativ de specialitate, activitatea Colegiului este condiționată/determinată de activitatea Inspecției procurorilor.

În egală măsură, cu toate că *de facto* au expirat mandatele membrilor Colegiului de disciplină și etică din rândul procurorilor², totuși în privința acestora operează prevederile art.83 alin.(6) din Legea nr.3/2016, care statuează că membrii aleși își exercită mandatul până la alegerea noilor membri, pe când cei 2 membri din rândul societății civile încă își exercită mandatele obținute urmare a desfășurării concursului organizat potrivit prescripțiilor legale de Consiliul Superior al Procurorilor³.

Într-o altă ordine de idei, prin transferarea de competențe avută în vedere la alin. (3) din art.IX, persoanele vizate într-o procedură disciplinară, practic, sunt private de un grad de jurisdicție, ceea ce considerăm că este în măsură să afecteze grav dreptul acestora la un recurs efectiv.

Având în vedere circumstanțele expuse, notăm că se impune o reconsiderare a necesității amendamentului legislativ vizat și exprimăm opinia că, în condițiile indicate, aceste modificări nu sunt sustenabile nici din perspectivă juridică și nici factologică.

Suplimentar, analizând prevederile cadrului normativ ce reglementează procedura disciplinară și activitatea Inspecției procurorilor, au fost identificate unele aspecte, care în viziunea noastră pot fi îmbunătățite și pe care le prezentăm *infra*:

1. La **articolul 39** la alineatul (6), propoziția a doua, după textul „de sancționare” se introduce cuvântul „executorie”.

2. La **articolul 40**:

alineatele (5) și (6), se abrogă;

la alineatul (7) textul „alin.(3), (4) și (5)” se înlocuiește cu textul „alin.(3) și (4)”.

3. La **articolul 42**, după litera a), se introduce o nouă literă a1), cu următorul cuprins:

a¹) verificarea prealabilă a sesizării de către Inspecția procurorilor;

4. La **articolul 44** după alineatul (1), se introduce un nou alineat (1¹) cu următorul cuprins:

² Hotărârea Adunării Generale a Procurorilor nr.6 din 27.05.2016

³ Hotărârea Consiliului Superior al Procurorilor nr.1-124/2021 din 15.10.2021

„(1¹) În procedura de verificare prealabilă se analizează incidența circumstanțelor menționate în alineatele (2) și (3) din prezentul articol sau, după caz, a celor de la articolul 45 alin. (3).”

5. Articolul 45:

la alineatul (1), prima propoziție, textul „secretariatul” se înlocuiește cu textul „aparatul” (*această modificare trebuie operată și la art.22 alin. (5), art.87 alin. (2)*).
articolul se completează cu un nou alineat (3) cu următorul cuprins:

„(3) Dacă în procedura disciplinară inițiată în condițiile articolului 34 alin. (4), sunt invocate aceleași fapte care constituie și obiectul investigării în cadrul urmăririi penale, la etapa de verificare prealabilă a sesizării, prin decizie, procedura disciplinară și termenele de prescripție de tragere la răspundere disciplinară, se suspendă. La rămânerea definitivă a hotărârii în cauza penală, procedura disciplinară și termenele de prescripție a răspunderii disciplinare se reiau.”

6. Articolul 47:

la alineatul (1), textul „30 de zile” se înlocuiește cu textul „45 de zile”. La final se completează cu o nouă propoziție: „Termenul de verificare prealabilă se include în termenul de verificare a sesizării”.

la alineatul (2), textul „10 zile” se înlocuiește cu textul „15 zile”.

la alineatul (3), textul „cazurile prevăzute la art. 40 alin. (4) și (5)” se înlocuiește cu textul „cazul prevăzut la art.40 alin.(4)”.

7. La **articolul 48** alineatul (1), după litera a), se introduce o nouă literă a¹), cu următorul cuprins:

a¹) să facă cerere de recuzare a inspectorului căruia i-a fost repartizată sesizarea pentru verificare;

8. Articolul 49:

la alineatul (1) litera a) și la alineatul (4), textul „încetare” se înlocuiește cu textul „clasare”.

după alineatul (1¹) se introduce un nou alineat (1²), cu următorul conținut:

„(1²) În oricare dintre situațiile prevăzute la alin.(1), decizia sau, după caz, și raportul inspectorului, în termen de 1 zile lucrătoare de la data emiterii, se aduc la cunoștința autorului sesizării și procurorului vizat în sesizarea disciplinară în scris sau, după caz, în format electronic. Persoanelor menționate, la cerere, li se acordă acces pentru a face cunoștință cu piesele dosarului disciplinar, inclusiv copii de pe acesta.”

la alineatul (2) textul „și se aduce la cunoștința autorului sesizării în scris sau, la solicitare, în format electronic”, se exclude.

9. Articolul 51 alineatul (1):

la litera b), textul „sistarea” se substituie cu textul „încetarea”;

litera c) va avea următorul cuprins: „c) privind constatarea abaterii disciplinare și aplicarea sancțiunii disciplinare, cu mențiunea că sancțiunea nu urmează a fi pusă în executare, în cazul în care procurorul și-a încetat raporturile de serviciu înainte de emiterea hotărârii cu privire la cauza disciplinară;

la litera d), textul „încetarea” se substituie cu textul „clasarea”;

alineatul (2) se abrogă

la alineatul (4), textul „și de membrii Colegiului de disciplină și etică care au participat la examinarea cauzei” se exclude.

10. **Articolul 58** alineatul (1):

la litera d), textul „irevocabilă” se substituie cu textul „executorie”;

11. **La articolul 77** alineatul (7) se modifică și va avea următorul cuprins:

„(7) Hotărârile Consiliului Superior al Procurorilor sânt motivate, sânt semnate de președintele ședinței olograf sau, după caz, prin aplicarea semnăturii electronice și se publică, în termen de 10 zile lucrătoare de la data emiterii, pe pagina web oficială a Consiliului Superior al Procurorilor. Hotărârile Consiliului Superior al Procurorilor sunt executorii la data pronunțării.”

Argumentare:

Propunerile de *lege ferenda* ce vizează modificarea articolelor 39 alin.(6), 58 alin.(1) și 77 alin.(7) se referă la atribuirea hotărârilor Consiliului Superior al Procurorilor a statutului de decizii executorii, în scopul elucidării aspectelor legale referitoare la caracterul hotărârilor Consiliului, în lipsa unor prevederi legale clare.

În partea ce vizează amendamentele la art.40 acestea sunt necesare în contextul în care termenele stabilite în alin.(5) și (6) de examinare a proceduri disciplinare în privința procurorului în cazul depunerii cererii de demisie, nu sunt reale și prezintă dificultăți majore de respectare în practică.

Modificările propuse pentru articolele 42, 44 alin.(1¹) și 47 se referă la „legalizarea” procedurii de verificare prealabilă realizată de către inspectorii în cadrul examinării sesizării cu privire la faptele ce pot constitui abateri disciplinare comise de procurori. Totodată, este necesară mărirea termenului general de verificare a sesizării, or 30 de zile indicate expres în art.47 alin.(1) și posibilitatea de prelungire cu 10 zile lucrătoare, sunt insuficiente pentru efectuarea unei investigații multilaterale și elucidarea tuturor aspectelor comiterii unei abateri disciplinare. Exemplu de practică pozitivă în acest sens prin stabilirea unor termene „generoase” este Regulamentul privind normele pentru efectuarea lucrărilor de inspecție⁴ din România, potrivit căruia verificarea prealabilă se efectuează în cel mult 45 de zile, cu posibilitatea prelungirii cu încă cel mult 45 de zile, iar cercetarea disciplinară se realizează în cel mult 60 de zile, cu posibilitatea prelungirii cu încă cel mult 30 de zile.

Amendamentul prescris pentru art.45 alin.(3) vine să clarifice aspecte importante în cazul inițierii procedurii disciplinare concomitent cu începerea urmăririi penale în privința procurorului, prin prioritizarea investigației penale în virtutea caracterului grav și al repercusiunilor asupra carierei procurorului și suspendarea procedurii disciplinare și a termenelor de tragere la răspundere disciplinară.

Propunerile pentru art.48 și art.49 alin.(1²) și alin.(2) urmăresc scopul clarificării prevederilor ce stabilesc drepturile atât ale procurorului vizat într-o procedură disciplinară, cât și ale participanților de face cunoștință cu materialele cauzei disciplinare.

Modificările gândite pentru art.49 alin.(1) și alin.(4) și art.51 sunt stringente pentru a elucidă natura deciziei adoptate de inspector după finalizarea verificării

⁴ Aprobat prin Hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii nr.164 din 16.11.2023

sesizării cu privire la fapta ce poate constitui abatere disciplinară: de încetare, de clasare și de sistare, luând în considerație temeiurile și consecințele acestora.

Expunerea într-o nouă redacție a lit.c) din art.51 alin.(1) urmărește excluderea necesității aplicării sancțiunii disciplinare în cazul în care procurorul și-a încetat raporturile de serviciu înainte de emiterea hotărârii cu privire la cauza disciplinară. Acest precedent este aplicat de CSM în privința magistraților din România.

În partea ce ține de abrogarea alin.(2) din art.51 aceasta se explică prin nefuncționalitatea mecanismului prin care Colegiul de disciplină și etică poate propune, în cazurile intentării procedurii disciplinare în legătură cu începerea urmăririi penale în privința procurorului, suspendarea acestuia din funcție, în măsura în care exercițiul de suspendare din funcție a procurorilor este apanajul exclusiv al Procurorului General și al Consiliului Superior al Procurorilor.

Excluderea textului „și de membrii Colegiului de disciplină și etică care au participat la examinarea cauzei” de la art.51 alin.(4) este necesară pentru a uniformiza prevederile în ce privește semnarea hotărârilor Colegiului de disciplină și etică doar de către președintele colegiului și a le racorda cu cele deja statuate în art.85 alin.(1).

Folosind acest prilej, Consiliul Superior al Procurorilor își exprimă deschidere pentru participarea și implicare proactivă în grupurile de lucru, în vederea redactării și îmbunătățirii cadrului normativ aferent activității Consiliului Superior al Procurorilor și organelor din subordine.

Cu respect,

**Președinte al Consiliului
Superior al Procurorilor**

Dumitru OBADĂ